

• ریسک بازار

ریسک بازار یا ارزش در معرض ریسک بازار، می‌تواند به‌عنوان احتمال خطر مربوط به عدم قطعیت درآمدهای پرتفوی معاملاتی یک موسسه مالی به‌واسطه تغییر در شرایط بازار شامل قیمت دارایی، نرخ بهره، نوسانات بازار و نقدینگی بازار تعریف شود. ریسک بازار زمانی به وجود می‌آید که موسسه مالی به‌طور فعالانه به خرید و فروش دارایی، بدهی و اوراق مشتقه مبادرت می‌کند نه هنگامی که اقلام یادشده را برای مقاصد سرمایه‌گذاری بلندمدت، تأمین مالی و مصون‌سازی نگهداری می‌کند.

• سیاست‌ها و رویه‌های مدیریت ریسک بازار:

بانک سامان معتقد به مدیریت فعال ریسک بازار است لذا از ساختار منسجمی برای مدیریت ریسک بازار برخوردار است. در این ساختار، هیئت‌مدیره، کمیته عالی مدیریت ریسک، کمیته منابع و مصارف (تخصیص)، کمیسیون عالی اجرایی، کمیسیون سرمایه‌گذاری، مدیر سرمایه‌گذاری، مدیریت بین‌الملل و اداره ریسک مهم‌ترین نقش‌ها را دارند. فلسفه بانک سامان در مدیریت ریسک بازار، شناسایی، محدود کردن، نظارت و مدیریت ابعاد مختلف ریسک باهدف حفظ ارزش دارایی‌ها و جریان‌های درآمدی است به‌گونه‌ای که منافع سپرده‌گذاران و سهامداران لحاظ شود. در این راستا راهبردها و سیاست‌های زیر لحاظ می‌شود:

✓ بانک خطرپذیری سرمایه ناشی از ریسک بازار هر خدمت یا فعالیت جدید در زمینه‌های مرتبط را مدیریت خواهد کرد.

✓ بر اساس رکن اول مقررات کمیته بال، بانک در هر زمانی سرمایه کافی نگهداری خواهد کرد.

✓ بانک یک چارچوب ریسک بازار منتشر خواهد نمود که طبق آن ساختار محدود موقعیت باز ارزی را اندازه‌گیری می‌کند.

✓ آیین‌نامه ریسک بازار (بر اساس رهنمود بانک مرکزی و کمیته بین‌المللی بال) به اجرا درمی‌آید.

✓ در صورت لزوم در حدود مصوب هیئت‌مدیره در خصوص ریسک بازار بازنگری به عمل می‌آید.

✓ گزارش نقض حدود به مقامات بالاتر ارائه می‌شود.

• روش سنجش ریسک بازار:

بر اساس سیاست‌های فوق، خطی مشی بانک سامان منجر به ریسک‌های بازار ذیل می‌شود:

ریسک نرخ ارز: ریسک ناشی از نوسانات نرخ ارز و تأثیر آن بر ارزش دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی به پول رایج ملی را گویند.

ریسک نرخ ارز از یک موقعیت باز کوتاه‌مدت یا بلندمدت در یک ارز خارجی ناشی می‌شود.

ریسک سهام: ریسک ناشی از نوسانات قیمت سهام و تأثیر آن بر ارزش پرتفوی سهام بانک را گویند. به این منظور واحدهای مرتبط با این ریسک، بر فرایند مدیریت ریسک بازار شامل شناسایی، اندازه‌گیری، نظارت و کنترل مشارکت دارند. لذا با اتخاذ تصمیمات بهینه ریسک و بازده به کاهش نوسان عملکرد اجرائی کمک می‌کنند. برای ارزیابی ریسک بازار سهام ارزش در معرض خطر کل پرتفوی سهام با سطح اطمینان ۹۹٪ محاسبه می‌شود. بر اساس مقررات بال ۲ و مستند بانک مرکزی در مورد ریسک بازار از رویکرد شبیه‌سازی تاریخی برای محاسبه سرمایه موردنیاز جهت پوشش ریسک پرتفوی سهام استفاده می‌شود.

❖ ارزش:

✓ مدیریت بین‌الملل و به‌صورت تخصصی اداره معاملات ارزی تصمیم‌گیری در حدود مجاز مبادلات را بر عهده‌دارند.

✓ در مواردی در کمیسیون‌های هفتگی بین‌الملل رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل بر اساس رویکردهای خاص و کلان بانک تصمیماتی را وارد می‌کنند.

اما در خصوص ریسک بازار ارز، وضعیت باز ارزی برای کل پرتفوی و همچنین میزان وضعیت باز مثبت/ منفی هر یک از ارزها و میزان سرمایه موردنیاز برای پوشش ریسک ارز و ارزش در معرض خطر پرتفوی ارزی نیز از رویکرد شبیه‌سازی تاریخی استفاده می‌شود. وضعیت باز ارزی یک ارز عبارت است از ارزش مطلق مجموع اقلام زیر:

الف- معادل ریالی مابه‌التفاوت بین دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی به هر ارز که در بالای خط ترازنامه ثبت می‌شود.

ب- معادل ریالی مابه‌التفاوت بین تعهدات بانک و تعهدات مشتریان به هر ارز که در حساب‌های زیرخط ترازنامه ثبت می‌شود.

بر اساس آیین‌نامه بانک مرکزی حد مجاز وضعیت باز برای هر ارز (مثبت یا منفی) حداکثر به میزان ۱۵ درصد سرمایه پایه بانک است و حد مجاز وضعیت باز مثبت تمامی ارزها حداکثر به میزان ۳۵ درصد سرمایه پایه بانک و حد مجاز وضعیت باز منفی تمامی ارزها حداکثر به میزان ۳۰ درصد سرمایه پایه بانک است.

• محدودیت‌های ریسک بازار

با توجه به شرایط محیطی منابعی که می‌تواند به بانک سامان ریسک بازار تحمیل کند عبارت‌اند از:

✓ سهام و اوراق بهادار:

بانک سامان در خصوص معاملات سهام و اوراق بهادار قائل به حدود زیر است:

- مجموع سرمایه‌گذاری‌های بی‌واسطه و باواسطه هر بانک در اوراق بهادار منتشره از سوی اشخاص حقوقی، نباید از ۴۰ درصد سرمایه پایه بانک تجاوز کند؛
- مجموع سرمایه‌گذاری‌های بی‌واسطه و باواسطه هر بانک در اوراق بهادار منتشره از سوی هر شخص حقوقی، نباید از ۱۰ درصد سرمایه پایه بانک تجاوز کند؛
- مجموع سرمایه‌گذاری‌های بی‌واسطه و باواسطه هر بانک در اشخاص حقوقی خارج از بورس، نباید از ۵ درصد سرمایه پایه بانک تجاوز کند؛
- مجموع سرمایه‌گذاری‌های بی‌واسطه و باواسطه هر بانک نباید از ۲۰ درصد سرمایه مندرج در اساسنامه شخص حقوقی مزبور تجاوز کند؛
- مجموع سرمایه‌گذاری‌های بی‌واسطه و باواسطه هر بانک در سهام نباید از ۴۹ درصد سرمایه مندرج در اساسنامه اشخاص حقوقی سرمایه پذیر تجاوز کند؛
- بانک مجاز نیست در هیچ زمان بیش از یک درصد سهام بانک دیگری را در داخل کشور دارا باشد؛
- هرگونه سرمایه‌گذاری بانک در مؤسسات اعتباری دیگر (اعم از داخل و یا خارج از کشور) از سرمایه پایه آن کسر می‌شود؛
- بانک ملزم است در اساسنامه اشخاص حقوقی که در تأسیس آن‌ها مشارکت می‌کند، صراحتاً قید کند که آن‌ها مجاز به خرید سهام بانک - شرکت مادر نمی‌باشند. همچنین بانک مجاز نیست ترتیبات خرید سهام خود را از طریق شرکت‌های تحت نفوذ خود فراهم کند؛
- سرمایه‌گذاری بی‌واسطه هر بانک در سرمایه شرکت‌های خارجی (مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم) علاوه بر رعایت حدود مقرر، مستلزم کسب مجوز از بانک مرکزی ج.ا.ا. است؛
- سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت منتشره و یا تضمین‌شده از سوی دولت جمهوری اسلامی ایران و بانک مرکزی ج.ا.ا. از شمول این ماده مستثنای بوده، تابع سیاست‌های بانک مرکزی ج.ا.ا. است.

✓ ارز:

بانک سامان در خصوص فعالیت‌های ارزی قائل به حدود زیر است:

- وضعیت باز برای هر ارز (مثبت یا منفی) حداکثر به میزان ۱۵ درصد سرمایه پایه بانک.
- وضعیت باز مثبت برای مجموع ارزها حداکثر به میزان ۳۵ درصد سرمایه پایه بانک.
- وضعیت باز منفی برای مجموع ارزها حداکثر به میزان ۳۰ درصد سرمایه پایه بانک.

- نسبت تعهدات و بدهی‌های ارزی به دارایی‌های ارزی حداکثر به میزان ۱۵۰ درصد.

- میزان سرمایه موردنیاز برای پوشش ریسک بازار:

میزان سرمایه موردنیاز برای پوشش ریسک بازار برابر ۹,۶۶۸,۴۰۱ میلیون ریال است.

- میزان سرمایه موردنیاز برای پوشش ریسک بازار به تفکیک ارز و سهام:

برحسب میلیون ریال

ریسک بازار سهام	۶,۴۴۳,۰۸۸	میزان سرمایه موردنیاز
ریسک نرخ ارز	۳,۲۲۴,۵۷۸	
مجموع	۹,۶۶۸,۴۰۱	